

Vattenfall AB
Staff Function Communications
Public & Regulatory Affairs Sverige
169 92 Stockholm

Klimat- och näringsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.e.remissvar@regeringskansliet.se

Datum:
2023-08-30

Kontakt: Kristian Gustafsson
E-post: kristian.gustafsson@vattenfall.com

Telefon: 0705295217

KN2023/03470 - Remiss av Förordning om ändring i förordningen (2007:1119) med instruktion för Affärsverket svenska kraftnät

Vattenfall är ett ledande europeiskt energiföretag som i mer än 100 år elektrifierat industrier, levererat energi till människors hem och moderniserat vårt sätt att leva genom innovation och samarbete. Vi vill nu göra det möjligt att leva fossilfritt inom en generation. Därför driver vi omställningen till ett hållbart energisystem genom satsningar på fossilfri produktion och klimatsmarta energilösningar för våra kunder. Vattenfall ägs av svenska staten.

Sammanfattning

Den modell för anslutning av havsvind som i och med detta förslag slopas hade enligt vår bedömning inte förutsättningar för att fungera effektivt för anslutningar av havsbaserade vindkraftsparker. Förslaget matchade vare sig med tidplaner eller storlekar på vindkraftsparker som planeras för idag. Det är således rimligt att förslaget tas bort. Men beskedet från regeringen att avsluta uppdraget utan att ersätta det med ett mer ändamålsenligt uppdrag gör det oklart vilka förutsättningar som ska gälla för anslutning av havsvindparker till stamnätet.

Alla fossilfria kraftslag behövs för att ställa om Sverige till en konkurrenskraftig och fossilfri ekonomi och alla teknologier har behov av tydliga och stabila förutsättningar. Anslutning av större havsvindparker har en tydligt påverkan på stamnätet och Vattenfall anser därför att de bör organiseras som en statlig angelägenhet. Svk har som expertmyndighet påtalat detta ömsesidiga beroende.

I södra Sverige finns stora behov av produktionskapacitet i närtid (inom 10 år) för att möjliggöra industrins omställning varför det är av särskild vikt att finna lösningar för att ansluta mogna havsbaserade vindkraftsparker.

Vattenfall anser att Svk bör få ett nytt uppdrag att ansvara för anslutning av havsbaserad vindkraft och särskilda lösningar bör av tidsskäl övervägas för de mest mogna projekten som kan leverera el till omkring 2030. Dessa projekt har enligt vår bedömning en särskilt viktig roll för att möjliggöra utbyggnad av storskalig elproduktion i södra Sverige till runt 2030.

Otydlig målsättning och styrning har satt Sverige på efterkälken inom havsvind

Den omedelbara konsekvensen av förslaget är att ett av de fossilfria kraftslag som Vattenfall bedömer har potential att ge ett betydande och viktigt bidrag till den svenska omställningen får försämrade förutsättningar. Sverige har mycket goda förutsättningar för havsbaserad vindkraft, men ligger till stor del beroende på en osäker målbild långt efter många av våra grannländer. Stabila, rimliga och tydliga förutsättningar är A och O för ett bra investeringsklimat oavsett teknikslag.

Ett havsvindsprojekt inkluderat nätanslutningen är ett stort infrastrukturprojekt, såväl tekniskt som tillstånds- och kostnadsmässigt. Utformningen av en vindkraftspark måste ske inom ramen för tillstånd som givits och passa in i en upphandling på en global leverantörsmarknad för att hålla kostnaderna nere. En utdragen process ökar risken för att tillståndens avgränsningar exempelvis rörande maximal höjd inte längre kan matcha den mest kostnadseffektiva lösning på leverantörsmarknaden. För att undvika omtag eller förseningar brådskar det därför för flertalet mogna projekt.

Svk har pekat på behovet av en statlig samordning för havsvindens utveckling

Vattenfall delar vidare Svk:s inställning, som framförts i kommunikation med regeringskansliet att dagens fria etableringssystem för havsbaserad elproduktion i Sverige innebär stora utmaningar för stamnätet, eftersom osäkerheter rörande mycket stora volymer elenergi skapar stora och långtgående följdverkningar och planeringsutmaningar för det nationella elnätet.¹

Anslutningsledningarna för större havsvindparker är stora infrastrukturprojekt med en tydligt påverkan på stamnätet och bör organiseras som en statlig angelägenhet inom ramen för Svk:s uppdrag. Vattenfall anser därför att Svk bör få ett nytt uppdrag att ansvara för var, med vilken prioritet och med vilken teknisk lösning, anslutningen av havsbaserad vindkraft ska ske. Den effektivaste organiseringen är enligt vår bedömning att vindkraftsutvecklaren genomför anslutningen i samverkan med Svenska kraftnät och Svenska kraftnät vid drifttagandet tar över ansvar och ägarskap av anläggningen som en förlängning av det svenska stamnätet.

Ett undantag från statsstödsreglerna bör vara möjligt

Ett undantag från statsstödsreglerna bör vara möjligt att utverka. Promemorian anger att Svk dragit slutsatsen att det sannolikt inte är möjligt att genomföra en utbyggnad av transmissionsnätet till havs utifrån deras instruktion utan att det utgör statsstöd. Vattenfall önskar dock påtala att det råder delade meningar om huruvida ett undantag från statsstödsreglerna hade varit möjligt att utverka, eller om det ens har prövats fullt ut. Det framstår som en självklarhet att en mer aktiv roll för Svk skulle kräva EU-kommissionens godkännande enligt berörda artiklar i EUF-fördraget men såvitt Vattenfall kan bedöma har Sverige alltså aldrig fullt ut prövat den vägen.

Vi konstaterar vidare att alla EU-länder som har byggt och utvecklat havsbaserad vindkraft i större skala som regel har gjort detta med ett regelverk och en mekanism som genomgått en statsstödsprövning och alltså medgivits ett undantag från statsstödsreglerna. Det bör med andra ord vara möjligt att realisera även i Sverige.

---

¹ Tjänsteskrivelse 2023/421 daterad 2023-02-27

Förslaget påverkar omställningen av den svenska industrin negativt - Sverige behöver minimimål för utvecklingen av fossilfria teknologier – däribland havsvind

Sverige har mycket goda förutsättningar för havsbaserad vindkraft, men ligger till stor del beroende på en osäker målbild, långt efter många av våra EU-grannländer. Svk skriver i kommunikation med regeringen att: "Om utbyggnadstakten av elnät och elproduktion ska kunna genomföras i den takt som krävs för att säkerställa Sveriges och Europas energiomställning, är en ökad förutsägbarhet och effektivitet i planering och genomförande i dessa infrastruktursatsningar avgörande.....en förutsägbar, statligt administrerad utbyggnadsplan för just den havsbaserade elproduktionen är att föredra framför en stor mängd delvis överlappande projektförslag med, sannolikt, mycket skiftande möjligheter att få etableringstillstånd. Kombinerat med ansvarsfullt utformade övergångsregler, ser Svenska kraftnät här en möjlighet till ökad förutsägbarhet i nätplaneringen och en minskad osäkerhet i prognosen för de årliga volymerna av tillkommande elproduktion. Det senare är inte minst avgörande för att industrins omställning ska lyckas."²

Vattenfall delar Svk:s syn och önskar här lyfta frågan om havsvindens organisering till en övergripande diskussion om omställningen av samhället genom en ökad elektrifiering som minskar beroendet av fossil energi.

Basindustriernas energisamarbete SKGS bedömer i en färsk rapport att elbehovet kommer öka med ca 70 TWh mellan 2023 och 2030. För södra delarna av Sverige är potentialen för anslutning av ny fossilfri elproduktion inom en tioårsperiod relativt begränsad. En betydande del av den potential om 10-15 TWh som vi idag kan identifiera återfinns inom det som vi vill beskriva som mogna havsvindprojekt. Denna potential behöver realiseras för att påbörja omställningen.

Om Sverige vill ta tillvara elektrifieringens affärsmöjligheter och nå klimatmålen i tid behövs en bättre tajming mellan efterfrågan och produktion. Samtidigt gör de långa och osäkra processerna det svårt att tajma utbyggnad med efterfrågan. Vi efterfrågar därför en färdplan för att skapa förutsättning för att möta den successivt ökande elanvändningen på ett leveranssäkert, konkurrenskraftigt sätt – med ett brett politiskt och samhälleligt stöd.

Vattenfall bejakar regeringens annonserade inriktning att möta ett prognosticerat elbehov om 300 TWh fossilfri elproduktion till 2045. Vattenfall bejakar också ett tydliggörande kring samhällets förväntningar på elsystemets leveranssäkerhet.

En färdplan bör därtill innehålla konkreta mål som avser miniminivåer, per elområde för fossilfria elproduktionstekniker och överföring (av el och vätgas) samt flexibilitet, med utgångspunkt i de övergripande målen om fossilfrihet, leveranssäkerhet och kostnadseffektivitet.

En sådan färdplan kommer dock inte att möjliggöra investeringsbeslut för elproduktion som hinner tas i drift i södra Sverige inom en tioårsperiod, tiden rinner ut. Därför bör regeringen parallellt även vidta åtgärder för att möjliggöra investeringsbeslut i produktion i södra Sverige i närtid på ett sätt som går i linje med statsstödsregelverket och möjliggör industrins omställningsplaner genom att öka tillgången till konkurrenskraftig el.

Vattenfall föreslår därför att Svk snarast får ett nytt uppdrag att genomföra en teknikneutral upphandling av anslutning av ny tillståndsgiven elproduktion på stamnätetsnivå i elområde 3 eller 4 med anslutning fram till 2032. För att inte belasta nätkollektivet skulle finansieringen kunna baseras på flaskhalsintäkter.

² Tjänsteskrivelse 2023/421 daterad 2023-02-27

Avslutning

För havsvinden gör vi alltjämt bedömningen att lösningar för anslutningen kommer att behövas. En lösning för anslutning av mogna havsvindprojekt i södra Sverige kan köpa värdefull tid fram till dess att en färdplan för elsystemet finns på plats. Annars riskeras de investeringar i elproduktion som skulle kunna driftsättas fram till runt 2030 i södra Sverige mot bakgrund av rådande marknadsförutsättningar med stigande leverantörskostnader och räntor.

Med vänlig hälsning

Vattenfall AB

Anja Alemdar

Chef Public & Regulatory Affairs Sweden